

Załącznik do uchwały Nr XXI/.../2026

Rady Gminy Lutowiska z dnia 5 marca 2026 r.

Solecka Strategia Rozwoju Wsi Stuposiany na lata 2026-2031

Gmina Lutowiska

luty 2026

Spis treści

Wstęp i opracowanie	3
I. Analiza zasobów	4
II. Analiza SWOT	12
III. Analiza potencjału rozwojowego wsi.....	15
IV. Wizja odnowy i rozwoju wsi	16
V. Plan działań priorytetowych.....	17
VI. Plan i Program Odnowy Wsi	18
VII. Dokumentacja fotograficzna miejscowości	23

Wstęp i opracowanie

Niniejsza Strategia opracowana została w wyniku prac zespołu członków Grupy Odnowy Wsi Sołectwa Stuposiany. Dokument ten określa drogę do wyznaczonego celu, jakim jest poprawa warunków życia w sołectwie. Służy rozwojowi sołectwa poprzez uporządkowanie działań podejmowanych przez różne grupy społeczności lokalnej.

W toku prac nad strategią rozwoju wsi zrealizowano następujące zadania:

- przeprowadzono analizę zasobów, która uświadomiła nam co mamy, czym dysponujemy i jakie znaczenie mają te dobra dla dalszego rozwoju naszej społeczności,
- przeprowadzono analizę SWOT dla wsi, która określa jej **mocne i słabe strony**, występujące **szanse i zagrożenia** dla jej rozwoju,
- sformułowano Wizję hasłową i opisową wsi – opis stanu miejscowości i jej społeczności lokalnej, jaki chcemy osiągnąć,
- zaproponowano listę kluczowych zadań do realizacji w horyzoncie krótkoterminowym oraz długoterminowym.

W opracowaniu dokumentu udział wzięli:

1. Członkowie Grupy Odnowy Wsi Stuposiany

- Monika Mizgała-Janc
- Weronika Szpiech
- Ewelina Baran
- Lilianna Czernatowicz
- Marcin Staniszewski

2. Gminny Koordynator „Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2026-2031”

- Anna Dybała

Warsztaty z cyklu “Planowanie w procesie odnowy wsi” zorganizowane zostały przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w ramach „Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2026-2031”

Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego:

- Waldemar Pałys
- Iwona Kochan-Warowna
- Maria Szal-Bokota
- Justyna Kogut

Przedstawiciele Sołectwa uczestniczyli w warsztatach w dniu: 30 stycznia 2026 r.

I. Analiza zasobów

ZASOBY – wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi i związanego z nią obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie bądź w przyszłości w realizacji publicznych bądź prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi.

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu		
		Małe	Duże	Wyróżniające
Przyrodniczy				
walory krajobrazu, rzeźby terenu	Sołectwo Stuposiany leży w sercu Bieszczadów Wysokich i wyróżnia się wyjątkowymi walorami krajobrazowymi oraz naturalną, mało przekształconą rzeźbą terenu. Krajobraz Stuposian ma charakter górsko-leśny, o wysokich walorach estetycznych i przyrodniczych. Dominują tu rozległe kompleksy leśne przede wszystkim buczyny karpackie które tworzą spójną, zieloną panoramę przez większą część roku. Otwierające się miejscami widoki na okoliczne grzbiety górskie oraz łagodne przejścia między dolinami a stokami nadają przestrzeni harmonijny, spokojny charakter. Krajobraz cechuje się dużą naturalnością i ciszą, typową dla obszarów położonych w granicach lub bezpośrednim sąsiedztwie Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Rzeźba terenu jest zróżnicowana, ale niezbyt gwałtowna, charakterystyczna dla fliszowych gór średnich. Sołectwo położone jest w dolinie potoku Wołosaty, która stanowi główną oś osadniczą. Dolina ma miejscami charakter wąski, z wyraźnie zaznaczonymi zboczami, które ku górze przechodzą w łagodne, zaokrąglone grzbiety. Stuposiany wyróżniają się harmonijnym połączeniem górskiej rzeźby terenu i naturalnego krajobrazu leśnego. Brak intensywnej zabudowy i silnej ingerencji człowieka sprawia, że obszar ten zachował pierwotny charakter, stanowiąc cenny fragment bieszczadzkiego krajobrazu o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych.			x
stan środowiska	Stan środowiska w Stuposianach jest bardzo dobry i należy do najlepiej zachowanych w regionie Bieszczadów. Obszar ten charakteryzuje się niskim stopniem ingerencji człowieka oraz dużym udziałem terenów chronionych. Powietrze jest czyste, bez wpływu przemysłu i dużego natężenia ruchu drogowego. Wody potoków są mało zanieczyszczone i zachowują naturalny charakter. Gleby nie są zdegradowane,			x

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

	<p>a znaczna część terenu pokryta jest lasami, głównie bukowymi.</p> <p>Środowisko przyrodnicze cechuje się dużą bioróżnorodnością – występują tu liczne gatunki roślin i zwierząt, w tym chronione. Dzięki temu Stuposiany stanowią cenny obszar przyrodniczy o wysokich walorach ekologicznych.</p>			
walory klimatu	<p>Klimat Stuposian ma wyraźnie górski charakter i wyróżnia się korzystnymi walorami przyrodniczymi oraz zdrowotnymi. Obszar ten cechuje się czystym powietrzem, wysoką wilgotnością i niewielkim stopniem zanieczyszczenia.</p> <p>Występują tu chłodniejsze lata i długie, śnieżne zimy, co sprzyja zachowaniu naturalnej roślinności oraz korzystnie wpływa na retencję wody. Duża liczba dni z opadami zapewnia dobre warunki dla lasów i ekosystemów górskich. Klimat charakteryzuje się także częstymi wiatrami oraz szybkim zmienianiem się pogody.</p> <p>Walorem klimatu Stuposian jest jego czystość, świeżość i naturalność, co sprzyja wypoczynkowi, turystyce oraz korzystnie wpływa na zdrowie człowieka.</p>			x
walory szaty roślinnej	<p>Szata roślinna Stuposian ma bardzo wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, typowe dla Bieszczadów Wysokich. Obszar ten w dużej mierze porośnięty jest naturalnymi lasami, co świadczy o niewielkiej ingerencji człowieka.</p> <p>Dominują lasy liściaste, głównie buczyny karpackie z domieszką jodły i jaworu. W dolinach potoków występują rośliny wilgociolubne, takie jak olsze, wierzby oraz bogata roślinność runa leśnego. Na polanach i łąkach spotkać można liczne gatunki traw i roślin kwiatowych.</p> <p>Szata roślinna Stuposian charakteryzuje się dużą różnorodnością gatunkową, obecnością roślin chronionych oraz wysokim stopniem naturalności, co czyni ją cennym elementem środowiska przyrodniczego Bieszczadów.</p>			x
cenne przyrodniczo obszary lub obiekty	<p>Znaczna część obszaru Stuposian znajduje się w otulinie lub w bezpośrednim sąsiedztwie Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Chronione są tu naturalne ekosystemy leśne, przede wszystkim buczyny karpackie, oraz siedliska rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.</p> <p>Dolina Wołosatego jest cennym korytarzem ekologicznym. Występują tu naturalne zbiorowiska roślinności nadrzecznej oraz czyste wody potoku, stanowiące siedlisko dla wielu gatunków bezkręgowców, płazów i ptaków.</p> <p>Rozległe kompleksy leśne wokół Stuposian to jedno z najlepiej zachowanych lasów w Bieszczadach. Charakteryzują się dużą bioróżnorodnością i naturalną strukturą, z obecnością starych drzew i martwego drewna.</p> <p>Na tym terenie występują liczne gatunki zwierząt objętych ochroną, m.in. niedźwiedź brunatny, wilk, ryś, żubr, a także wiele rzadkich gatunków</p>			x

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

	ptaków. Obszar ten ma duże znaczenie dla zachowania ciągłości siedlisk i migracji zwierząt.			
świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)	<p>W lasach i dolinach potoków występują liczne ssaki, w tym duże drapieżniki charakterystyczne dla Bieszczadów, takie jak niedźwiedź brunatny, wilk i ryś. Spotkać można także żubra, jelenia, sarnę oraz dzika.</p> <p>Świat ptaków jest bardzo różnorodny – żyją tu m.in. puszczyk, sowy, dzięcioły oraz ptaki drapieżne, takie jak orzeł przedni i myszołów. Czyste potoki i wilgotne tereny sprzyjają występowaniu płazów i gadów, a bogata roślinność zapewnia dobre warunki dla wielu gatunków owadów.</p> <p>Świat zwierzęcy Stuposian cechuje się dużą bioróżnorodnością i wysokim stopniem naturalności, co czyni ten obszar jednym z cenniejszych przyrodniczo w Bieszczadach.</p>			x
wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)	<p>Głównym elementem sieci hydrograficznej jest potok Wołosaty, który przepływa przez teren sołectwa i zbiera wody z licznych mniejszych potoków oraz cieków górskich. Cieki te mają krótki bieg, duże spadki i zmienny poziom wody, zależny od opadów oraz topnienia śniegu.</p> <p>Wody powierzchniowe charakteryzują się wysoką czystością i niewielkim stopniem zanieczyszczenia. Koryta potoków są w większości naturalne, z kamienistym dnem i dobrze zachowaną roślinnością nadrzeczną, która chroni brzegi przed erozją.</p> <p>Wody powierzchniowe Stuposian stanowią ważne siedlisko dla wielu organizmów wodnych i lądowych oraz pełnią istotną funkcję przyrodniczą i krajobrazową.</p>			x
wody podziemne	<p>Wody podziemne w Stuposianach występują głównie w postaci płytkich wód gruntowych oraz licznych źródeł, typowych dla obszarów górskich Bieszczadów.</p> <p>Zasilane są przede wszystkim przez opady atmosferyczne i topniejący śnieg, które szybko wsiąkają w szczeliny skalne i warstwy glebowe. Ze względu na budowę geologiczną (skały fliszowe) wody podziemne mają niewielką miąższość i lokalny charakter, a ich zasoby są ograniczone.</p> <p>W dolinach potoków poziom wód gruntowych zalega płycej, natomiast na stokach i grzbietach występuje głębiej. Częste są naturalne wypływy wód – źródła i wysięki, które zasilają potoki i cieki powierzchniowe.</p> <p>Wody podziemne w Stuposianach cechują się dobrą jakością i małym stopniem zanieczyszczenia, co wynika z niskiej presji osadniczej i braku przemysłu. Mają one istotne znaczenie dla lokalnych ekosystemów oraz zaopatrzenia w wodę.</p>	x		
Kulturowy				
walory architektury	Walory architektury w Stuposianach są ściśle		x	

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

	<p>związane z tradycją regionu bieszczadzkiego oraz naturalnym krajobrazem górskim.</p> <p>Zabudowa ma charakter rozproszony i niskokondygnacyjny, co sprawia, że dobrze wpisuje się w otaczające lasy i doliny. Dominują budynki drewniane i murowane o prostej bryle, często z dachami dwuspadowymi lub spadzistymi, przystosowanymi do warunków górskich i dużych opadów śniegu.</p> <p>Widoczne są elementy tradycyjnej architektury wiejskiej i bojkowskiej, takie jak naturalne materiały (drewno, kamień), stonowana kolorystyka oraz niewielka skala zabudowy. Współczesne obiekty, w tym budynki mieszkalne i turystyczne, nawiązują do lokalnego stylu i nie dominują w krajobrazie.</p> <p>Walorem architektury Stuposian jest jej harmonia z otoczeniem przyrodniczym, prostota oraz zachowanie regionalnego charakteru, co podnosi atrakcyjność krajobrazową miejscowości.</p>			
zabytki i pamiątki historyczne	<p>Zabytki i pamiątki historyczne Stuposian mają charakter głównie sakralny i cmentarny, związany z dawną ludnością bojkowską i rusińską, oraz wojenną historią regionu. Choć wiele oryginalnych budowli nie przetrwało, zachowane elementy wciąż stanowią ważny świadek historii i kultury Bieszczadów.</p> <p>Najważniejszym historycznym obiektem była niegdyś cerkiew greckokatolicka, charakterystyczna dla wsi bojkowskich. Choć wiele cerkwi w Bieszczadach zostało zniszczonych po II wojnie światowej, w okolicach Stuposian zachowały się pozostałości fundamentów i cmentarze, świadczące o dawnej obecności ludności rusińskiej. W Stuposianach można znaleźć cmentarze drewniane i kamienne, w tym mogiły żołnierskie z okresu I i II wojny światowej. Są one cennym świadectwem historii regionu i losów lokalnej ludności. W wiosce zachowały się elementy tradycyjnej zabudowy drewnianej, a także nieliczne przydrożne krzyże i kapliczki, typowe dla terenów Bieszczadów. Takie obiekty pełnią funkcję pamiątek kulturowych, dokumentując dawny sposób życia mieszkańców.</p>			x
święta, odpusty, pielgrzymki	<p>Odpust parafialny w parafii p.w. Św. Piotra i Pawła – 29 czerwca, majówki, nabożeństwa różańcowe i pierwszopiątkowe, procesja w Boże Ciało drogą przez wieś, Święto Matki Bożej Zielnej, Bieszczadzkie Święto Pszczoły .</p>		x	
tradycje, obrzędy, gwara	<p>Raz na sześć lat odbywają się Dożynki Gminne, oraz coroczne Bieszczadzkie Święto Pszczoły.</p>		x	
legandy, podania i fakty historyczne	<p>Stuposiany zostały założone w średniowieczu i przez wieki zamieszkiwane były głównie przez ludność rusińską (Bojków). Wieś należała do dawnych włości szlacheckich i była typową osadą pastersko-rolniczą w Bieszczadach. Po II wojnie światowej wieś, jak wiele w Bieszczadach, przeszła przez tzw. „akcję Wisła”, w wyniku której część ludności rusińskiej i ukraińskiej została przesiedlona, a teren zasiedlono Polakami.</p> <p>Historia Stuposian to mieszanka faktów</p>			x

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

	<p>historycznych i legend ludowych. Lokalne podania i legendy wzbogacają krajobraz kulturowy i nadają miejscu tajemniczy, bieszczadzki charakter.</p> <p>Legenda o ukrytych skarbach – W Bieszczadach krążą opowieści o ukrytych skarbach w lasach i dolinach, które rzekomo pozostawili dawni mieszkańcy lub zbójnicy. Niektóre podania mówią o złocie zakopanym w pobliżu Stuposian.</p> <p>Podania o duchach i zbójnikach – W lasach Stuposian według miejscowych legend miały mieszkać duchy dawnych mieszkańców, a także zbójnicy, którzy strzegli przejść przez góry.</p> <p>Opowieści o cudownych źródłach – Niektóre źródła i potoki w okolicy uważano za mające lecznicze lub magiczne właściwości, co było częścią lokalnego folkloru.</p>			
przekazy literackie	Obszar gminy Lutowiska występuje w literaturze regionalnej, reportażowej i eseistycznej dotyczącej Bieszczadów (m.in. twórczość A. Stasiuka, J. Szubera) publikacjach krajoznawczych historycznych (A. Potocki), we wspomnieniach dawnych mieszkańców oraz w zbiorach legend i przekazów folklorystycznych odnoszących się do miejscowości Lutowiska, Stuposiany.		x	
ważne postacie i przekazy historyczne	Obszar Stuposian związany jest z historią społeczności bojkowskiej, żydowskiej i polskiej. Przekazy historyczne obejmują dzieje dawnych wsi miasteczek, wysiedlenia ludności po II wojnie światowej (w tym akcje „Wisła”), zagładę społeczności żydowskiej oraz powojenne osadnictwo.		x	
specyficzne nazwy	Bieszczady Wysokie, Dolina Sanu, Bojkowie, Akcja „Wisła”, Międzynarodowy Rezerwat Biosfery,, Karpaty Wschodnie”, zaginione wsie Bieszczadów.		x	
specyficzne potrawy	Kuchnia Stuposian jest prosta, sycąca i oparta na lokalnych produktach, a wiele potraw ma swoje korzenie w tradycji Bojków i rusińskich mieszkańców Bieszczadów. Potrawy te są elementem dziedzictwa kulturowego wsi, które do dziś można odkrywać w lokalnych gospodarstwach agroturystycznych. Najpopularniejsze to kwaśnica, pierogi, potrawy z dziczyzny oraz przetwory z mleka koziego i owczego.			x
dawne zawody	Na terenie gminy Lutowiska, sołectwa Stuposiany dominowały dawniej zawody związane z gospodarką leśną, pasterstwem, rolnictwem górskim oraz obsługą handlu i ruchu tranzytowego. W lasach wykonywano zawody smolarza, węglarza, drwala i flisaka, wykorzystujące bogactwo surowca drzewnego oraz rzekę San do spławu drewna. Szczególnie widoczne było to w miejscowościach Stuposiany i Smolnik. Funkcjonowało rolnictwo górskie, obejmujące uprawę ziemi, koszenie łąk oraz hodowlę. Istotną rolę odgrywały zawody związane z bartnictwem i pszczelarstwem czego przykładem są Pszczeliny, gdzie pozyskiwano miód i wosk z pasiek i barci leśnych. We wsi		x	

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

	pracowali cieśle kowale kołodzieje, bednarze i tkacze odpowiedzialni za budowę domów, cerkwi, narzędzi i wyposażenia gospodarstw. Ważne miejsce zajmowały zawody związane z życiem religijnym i administracją, takie jak duchowni greckokatolicki, sołtysi czy pisarze gminni, a w sferze życia codziennego- zielarki, serowarki i akuszerki pełniące istotne funkcje społeczne.			
zespoły artystyczne, twórcy	Na terenie gminy Lutowiska funkcjonują lokalne zespoły muzyczne grupy artystyczne o charakterze amatorskim, kultywujące tradycje bojkowskie i karpackie, działające przy świetlicach, Gminnym ośrodku Kultury im. Jerzego Janickiego. Obecni są również twórcy indywidualni, rzeźbiarze w drewnie, rękodzielnicy, autorzy fotografii, poezji i publikacji regionalnych inspirowanych historią i przyrodą Bieszczadów.		x	
Obiekty i tereny				
działki pod zabudowę mieszkaniową	Tereny prywatne	x		
działki pod domy letniskowe	Tereny prywatne	x		
działki pod zakłady usługowe i przemysł	brak	x		
pustostany mieszkaniowe	brak	x		
pustostany poprzemysłowe	brak	x		
tradycyjne nie użytkowane obiekty gospodarskie (stodoły, spichlerze, kuźnie, młyny, itp.)	brak	x		
Infrastruktura społeczna				
plac publicznego spotkań, festynów	Plac przy Remizo-Świetlicy w Stuposianach Plac rekreacyjno-sportowy w Pszczelinach			x
sale spotkań, świetlice, kluby	Remizo-Świetlica w Stuposianach			x
miejsca uprawiania sportu	Plac rekreacyjno-sportowy w Pszczelinach Boisko do siatkówki w Stuposianach			x
miejsca rekreacji	Plac przy Remizo-Świetlicy w Stuposianach Plac rekreacyjno-sportowy w Pszczelinach			x
ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne	Gmina Lutowiska oferuje rozbudowaną i różnorodną sieć tras rowerowych i pieszych które łączą lokalne walory przyrodnicze kulturowe oraz stanowią ważny element strategii rozwoju turystyki aktywnej wsi. Przebiega międzynarodowy szlak rowerowy „Greenways Karpaty wschodnie”(R-61)- część sieci GREENWAYS, wykorzystujący tzw. zielone korytarze wzdłuż rzek i historycznych traktów łączący Polskę, Słowację i Ukrainę. Na terenie Stuposian znajduje się 9 ścieżek edukacyjnych np. ścieżka „Jodła”, „Stare Procisne”, które prowadzą przez różnorodne typy lasów i fragmenty bieszczadzkiej przyrody. Nadleśnictwa Stuposiany i Lutowiska wykorzystują utwardzone drogi leśne i dukty, łącząc się z siecią tras rowerowych i pieszych gminnych oraz z pieszymi szlakami BdPN, tworząc spójną ofertę turystyki edukacyjnej, przyrodniczej i aktywnej.			x
szkoły	brak			
przedszkola	brak			

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

biblioteki	brak			
placówki opieki społecznej	brak			
placówki służby zdrowia	brak			
Infrastruktura techniczna				
wodociąg	Wieś Stuposiany jest zaopatrzona w wodociąg.			x
kanalizacja	Wieś Stuposiany jest zaopatrzona w kanalizację. Pozostałe gospodarstwa domowe posiadają bezodpływowe szamba lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.			x
drogi (nawierzchnia, oznakowanie oświetlenie)	Przez miejscowość Stuposiany przebiega droga wojewódzka o nawierzchni asfaltowej. Miejscowość jest częściowo oświetlona.			x
chodniki, parkingi	Miejscowość nie posiada chodników. Przy Remizo – Świetlicy znajduje się plac utwardzony pełniący rolę parkingu.			x
przystanki	Na terenie miejscowości znajdują się 2 przystanki autobusowe.			x
sieć telefoniczna i dostępność internetu	Wieś posiada dostęp do kablowej sieci Internetowej i telefonicznej.			x
telefonia komórkowa	Wieś posiada pokrycie zasięgiem telefonii komórkowej kilku operatorów.			x
inne	nd.			
Gospodarka, rolnictwo				
Miejsca pracy (gdzie, ile?)	Nadleśnictwo Stuposiany w Stuposianach (ok. 38), Bieszczadzki Park Narodowy, Siedlisko Carpathia, Urząd Gminy Lutowiska, Straż Graniczna		x	
znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe. i ich produkty	Zakłady Usług Leśnych, Firma Tip-Top Piotr Sura, Rutkowsky – Naturalne Domy z Bali		X	
gastronomia	Siedlisko Carpathia, Restauracja Swojskie Smaki Muczne,		X	
miejsca noclegowe	Gospodarstwa agroturystyczne: , Centrum Promocji Leśnictwa w Muczne, Nad Wołosatką, Arnika noclegi w Muczne,		X	
gospodarstwa rolne	brak			
uprawy hodowle	Na terenie Sołectwa Stuposiany występuje kilka pasiek		X	
możliwe do wykorzystania odpady produkcyjne	brak			
zasoby odnawialnych energii	Energia słoneczna, wiatrowa		x	
Środki finansowe i pozyskiwanie funduszy				
środki udostępniane przez gminę	Fundusz Sołecki, dotacje z Gminy Lutowiska.			x
środki wypracowywane	Praca własna mieszkańców.			x
Mieszkańcy (kapitał społeczny i ludzki)				
Autorytety i znane postacie we wsi	Antoni Derwich		x	
Krajanie znani w regionie, w kraju i zagranicą	brak			
Osoby o specyficznej lub ważnej dla wiedzy i	brak			

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

umiejętnościach, m.in. studenci				
Przedsiębiorcy, sponsorzy	Nadleśnictwo Stuposiany, Nadleśnictwo Lutowiska,		x	
Osoby z dostępem do Internetu i umiejętnościach informatycznych	Całe sołectwo ma dostęp do internetu,		x	
Pracownicy nauki	Elżbieta Bąk,		x	
Związki i stowarzyszenia	Stowarzyszenie Bieszczadzkie Trasy Narciarskie,		x	
Kontakty zewnętrzne (np. z mediami)	TVP Rzeszów		x	
Współpraca zagraniczna i krajowa	Stakčín – wieś na Słowacji		x	
Publikatory, lokalna prasa				
Książki, przewodniki	Bieszczady. Przewodnik dla prawdziwego turysty – praca zbiorowa, Bieszczady. To, co najważniejsze – Łukasz Bajda (różne wydania), Bieszczady. Opowieści przewodnika – Łukasz Bajda, Bieszczady Pascal Lajt – Urszula Wałachowska, Bieszczady Trek&Travel – Bezdroża			x
Strony www	https://www.lutowiska.pl/stuposiany/ https://stuposiany.krosno.lasy.gov.pl/ https://www.tripadvisor.co.uk/Tourism-g23321904-Stuposiany_Subcarpathian_Province_Southern_Poland-Vacations.html https://www.twojebieszczady.net/noclegi/ https://www.twojebieszczady.net/st_cerkwie/ https://bieszczadowanie.pl/en/location/			

II. Analiza SWOT

ANALIZA SWOT

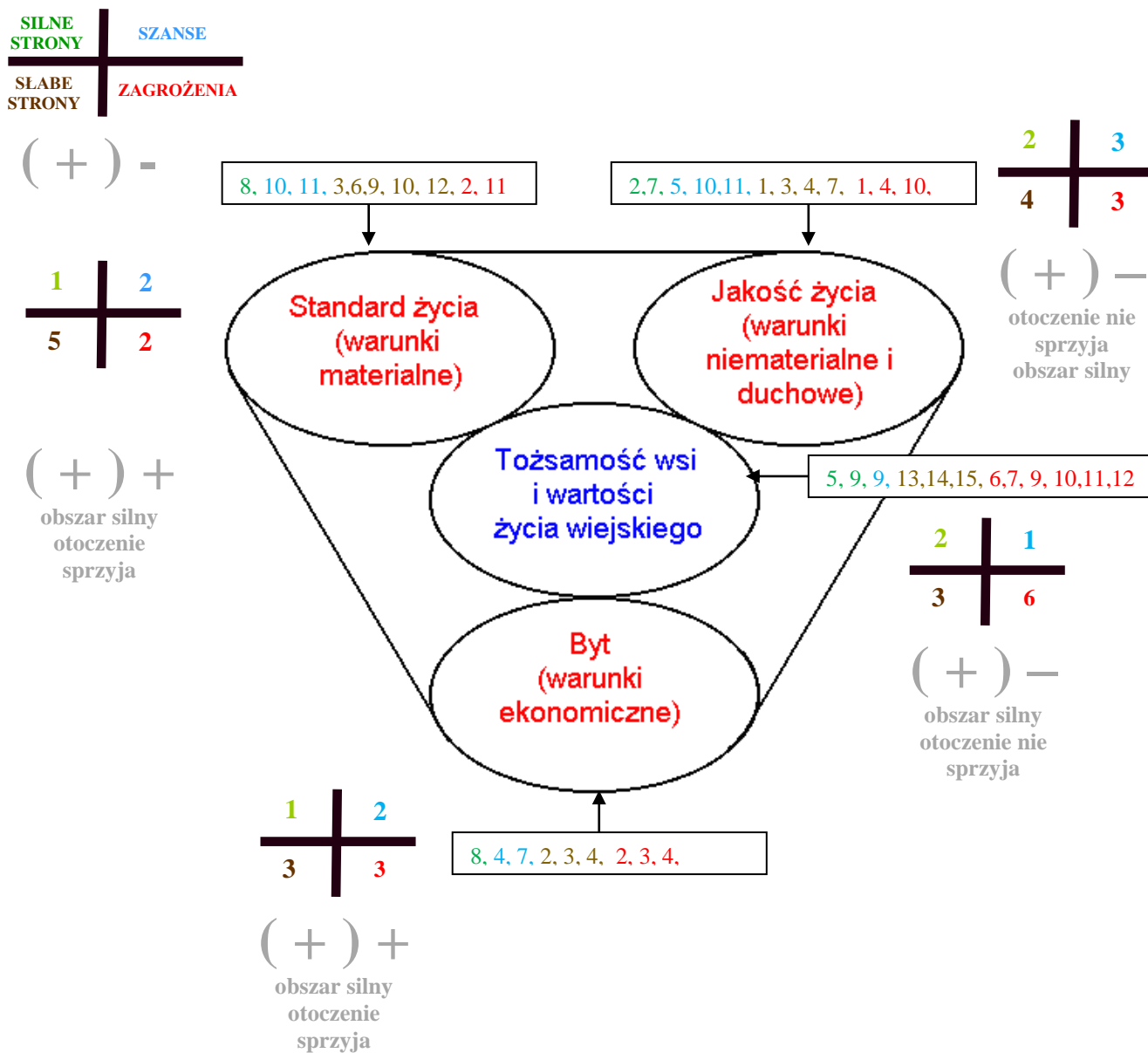
miejsowości Stuposiany

MOCNE	SŁABE
<ol style="list-style-type: none"> 1) Położenie w atrakcyjnym przyrodniczo regionie Bieszczad (bliskość Bieszczadzkiego Parku Narodowego) 2) Walory krajobrazowe: lasy, cisza, czyste powietrze, naturalne środowisko 3) Rozpoznawalność miejscowości jako punktu wypadowego na szlaki turystyczne 4) Istniejąca baza noclegowa i agroturystyczna 5) Silne dziedzictwo kulturowe i historyczne regionu 6) Spokojny, wiejski charakter sprzyjający turystyce wypoczynkowej 7) Zaangażowanie części mieszkańców w działania lokalne 8) Nowo wybudowany Budynek Remizo Świetlicy – centrum spotkań i integracji mieszkańców oraz miejsce organizacji imprez 9) Lokalna kuchnia i potrawy regionalne bazujące na ekologicznych składnikach. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Niewielka liczba mieszkańców i postępujące wyludnienie 2) Ograniczony rynek pracy poza turystyką 3) Niedostateczna infrastruktura techniczna i komunikacyjna 4) Ograniczony dostęp do usług (handel, opieka zdrowotna, oferta dla młodzieży) 5) Sezonowość turystyki 6) Ograniczone środki finansowe sołectwa 7) Słaba promocja lokalnych produktów i inicjatyw 8) Zbyt małe zaangażowanie społeczne. 9) Niewystarczające wyposażenie do organizacji imprez plenerowych. 10) Brak infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. 11) Niskie dochody mieszkańców wsi. 12) Brak wyposażenie kuchennego oraz sprzętu do organizacji imprez w nowo wybudowanym budynku Remizo-Świetlicy 13) Brak poczucia tożsamości i wspólnoty. 14) <i>Brak imprez cyklicznych sprzyjających integracji społecznej i tworzeniu poczucia wspólnoty</i> 15) <i>Słabe wzorce wychowawcze i więź międzypokoleniowa</i>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1) 2) Rozwój turystyki ekologicznej, pieszej i rowerowej 3) Rosnące zainteresowanie slow life, ciszą i wypoczynkiem blisko natury 4) Możliwość pozyskiwania środków z funduszy UE i programów krajowych 5) Rozwój agroturystyki, ekoturystyki i turystyki tematycznej 6) Współpraca z sąsiednimi miejscowościami i organizacjami 7) Promocja lokalnego dziedzictwa 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Postępujące wyludnianie się wsi oraz odpływ ludzi młodych 2) Ograniczenia inwestycyjne wynikające z przepisów ochrony środowiska 3) Niestabilność gospodarcza wpływająca na ruch turystyczny 4) Skutki zmian klimatycznych oddziałujące na środowisko i infrastrukturę 5) Rosnąca konkurencja innych miejscowości turystycznych

<p>kulturowego i przyrodniczego</p> <p>8) Rozwój pracy zdalnej sprzyjający osiedlaniu się nowych mieszkańców</p> <p>9) Promocja lokalnych tradycji, produktów rękodzielniczych, jadła, folkloru i zabytków.</p> <p>10) Podniesienie wiedzy i kwalifikacji mieszkańców.</p> <p>11) Propozycja aktywnego spędzania wolnego czasu.</p> <p>12) Integracja społeczności sołectwa</p>	<p>regionu</p> <p>6) Brak ciągłości pokoleniowej w działalnościach rolniczych i turystycznych</p> <p>7) Spadek zaangażowania społeczności lokalnej.</p> <p>8) Utrata dofinansowania organizacji imprez.</p> <p>9) Zanik lokalnej tradycji.</p> <p>10) Starzenie się społeczeństwa i wyludnienie wsi.</p> <p>11) Spadek liczby zajęć, spotkań i wydarzeń organizowanych na terenie sołectwa</p> <p>12) Zanik form pomocy sąsiedzkiej i zaangażowania w sprawy publiczne</p>
---	--

III. Analiza potencjału rozwojowego wsi

Analiza potencjału rozwojowego wsi Stuposiany

IV. Wizja odnowy i rozwoju wsi

Wizja odnowy i rozwoju wsi Stuposiany

Wieś Stuposiany

Wieś Stuposiany – blisko natury, blisko siebie !!!

Stuposiany to miejscowość rozwijająca się w sposób zrównoważony, oparty na lokalnych zasobach przyrodniczych, kulturowych i społecznych. Wieś dąży do systematycznej poprawy jakości życia mieszkańców poprzez modernizację infrastruktury technicznej i społecznej, podniesienie estetyki przestrzeni publicznej oraz wzmacnianie integracji i aktywności społecznej.

Rozwój Stuposian zakłada zachowanie unikalnego charakteru miejscowości położonej na terenie Bieszczad, przy jednoczesnym tworzeniu warunków sprzyjających osiedlaniu się, rozwojowi przedsiębiorczości oraz turystyki opartej na walorach środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Miejscowość aspiruje do bycia bezpiecznym, funkcjonalnym i atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i wypoczynku, w którym mieszkańcy aktywnie uczestniczą w procesach decyzyjnych i realizacji wspólnych inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego.

V. Plan działań priorytetowych

Kluczowy problem	Propozycja projektu (nazwa zadania)	Czy nas stać na realizację? (tak/nie)		Punktacja	Hierarchia
		Organizacyjne	Finansowe		
Zbyt małe zaangażowanie społeczne w sprawy wsi oraz troskę o wspólną infrastrukturę	Zagospodarowanie terenu wokół nowo wybudowanej Remizo-Świetlicy w Stuposianach, warsztaty sadzenia i pielęgnacji roślin, utworzenie ogrodu społecznego.	TAK	NIE	5+5+5+5+5=25	I
Niska świadomość wykorzystania naturalnych składników w kuchni, promocja kuchni regionalnej i ekologicznej	Przygotowanie i utwardzenie placu przy Remizo-światlicy w Stuposianach - organizacja targów bieszczadzkiej żywności ekologicznej.	TAK	NIE	5+5+5+4+4=23	II
Słaba oferta kulturalna sołectwa Stuposiany	Doposażenie pomieszczeń Remizo-Światlicy w Stuposianach celem efektywnej organizacji dorocznego Święta Pszczoły w Pszczelinach	TAK	NIE	5+5+4+4+4=22	III
Słaba oferta edukacyjna i rekreacyjna sołectwa Stuposiany	Zakup sprzętu multimedialnego w Remizo światlicy w Stuposianach jako podstawy do organizacji cyklu spotkań pod hasłem: Edukacja i Integracja Społeczna w Świecie Multimediów - wykłady o historii regionu	TAK	NIE	5+5+3+4+4=21	IV
Niewystarczające stan wyposażenia Remizo - światlicy w Stuposianach niezbędny do organizacji imprez i działalności na rzecz aktywizacji społeczności wiejskiej.	Doposażenie Remizo-Światlicy w Stuposianach w sprzęt niezbędny do utrzymania terenów zielonych, garaż blaszany na potrzeby promocji lokalnych produktów turystycznych oraz organizacji spotkań, imprez i wydarzeń.	TAK	NIE	5+5+3+3+3=19	V
Słaba oferta rekreacyjna dla mieszkańców sołectwa Stuposiany	Budowa wiaty grillowej jako miejsca służącego do integracji społeczności lokalnej.	TAK	NIE	5+5+3+2+3=18	VI

Liczba planowanych zadań: 6

Reprezentacyjna liczba osób reprezentująca sołectwo uczestnicząca w głosowaniu: 5

VI. Plan i Program Odnowy Wsi

Plan i Program Odnowy Wsi Stuposiany na lata 2026-2031

I. Plan rozwoju			II. Program rozwoju	
1. Cele jakie musimy osiągnąć by urzeczywistnić wizję naszej wsi	2. Co nam pomoże osiągnąć cel?		Projekty, przedsięwzięcia planowane do realizacji	
	ZASOBY Czego użyjemy?	ATUTY Silne strony i szanse jakie wykorzystamy		3. Co nam może przeszkodzić? BARIERY Słabe strony jakie wyeliminujemy ZAGROŻENIA Czego unikniemy?
A. TOŻSAMOŚĆ WSI I WARTOŚCI ŻYCIA WIEJSKIEGO				
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Integracja mieszkańców ➤ Odpowiedzialność za wspólną infrastrukturę wiejską ➤ Większe zaangażowanie w sprawy społeczne ➤ Przekazanie wzorców wychowawczych oraz utrzymanie więzi międzypokoleniowych ➤ Promocja lokalnej kuchni opartej na składnikach ekologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Koło Gospodyń Wiejskich w Stuposianach „Stuposianki” • Ochotnicza Straż Pożarna w Stuposianach • Sołtys i Rada Sołecka Sołectwa Stuposiany • Gospodarstwa agroturystyczne • Remizo – Świetlica w Stuposianach • Teren przyległy do Remizo – Świetlicy w Stuposianach • Lokalni twórcy i rękodzielnicy • Parafia Ustrzyki Górne • Nadleśnictwo Stuposiany • Gminny Ośrodek Kultury w Lutowiskach 	<ul style="list-style-type: none"> • Silne dziedzictwo kulturowe i historyczne regionu • Lokalna kuchnia i potrawy regionalne bazujące na ekologicznych składnikach. • Promocja lokalnych tradycji, produktów rękodzielniczych, jadła, folkloru i zabytków. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak poczucia tożsamości i wspólnoty. • Brak imprez cyklicznych sprzyjających integracji społecznej i tworzeniu poczucia wspólnoty. • Słabe wzorce wychowawcze i więzi międzypokoleniowa. • Brak ciągłości pokoleniowej w działalnościach rolniczych i turystycznych. • Spadek zaangażowania społeczności lokalnej. • Zanik lokalnej tradycji. • Starzenie się społeczeństwa i wyludnienie wsi. • Spadek liczby zajęć, spotkań i wydarzeń organizowanych na terenie sołectwa • Zanik form pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zagospodarowanie terenu wokół nowo wybudowanej Remizo-Świetlicy w Stuposianach – warsztaty sadzenia i pielęgnacji roślin, utworzenie ogrodu społecznego. ➤ Przygotowanie i utwardzenie placu przy Remizo-świetlicy w Stuposianach - organizacja targów bieszczadzkiej żywności ekologicznej. ➤ Zakup sprzętu multimedialnego w Remizo świetlicy w Stuposianach jako podstawy do organizacji cyklu spotkań pod hasłem: Edukacja i Integracja Społeczna w Świecie Multimediów ➤ Organizacja spotkań, szkoleń dla lokalnych organizacji i liderów. ➤ Organizacja imprez integracyjnych wielopokoleniowych dla mieszkańców: sylwester, bal karnawałowy, spotkanie opłatkowe, dzień babci i dziadka, dzień kobiet, andrzejki itp.

			sąsiedzkiej i zaangażowania w sprawy publiczne	
B. STANDARD ŻYCIA				
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zagospodarowanie przestrzeni publicznej. ➤ Poprawa standardu budynków i obiektów publicznych. ➤ Poprawa infrastruktury ogólnodostępnej. ➤ Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koło Gospodyń Wiejskich w Stuposianach „Stuposianki” • Ochotnicza Straż Pożarna w Stuposianach • Sołtys i Rada Sołecka Sołectwa Stuposiany • Gospodarstwa agroturystyczne • Remizo – Świetlica w Stuposianach • Teren przyległy do Remizo – Świetlicy w Stuposianach • Lokalni twórcy i rękodzielnicy • Parafia Ustrzyki Górne • Nadleśnictwo Stuposiany • Gminny Ośrodek Kultury w Lutowiskach 	<ul style="list-style-type: none"> • Nowo wybudowany Budynek Remizo Świetlicy – centrum spotkań i integracji mieszkańców oraz miejsce organizacji imprez • Podniesienie wiedzy i kwalifikacji mieszkańców. • Propozycja aktywnego spędzania wolnego czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna infrastruktura techniczna i komunikacyjna • Ograniczone środki finansowe sołectwa • Niewystarczające wyposażenie do organizacji imprez plenerowych. • Brak infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. • Brak wyposażenie kuchennego oraz sprzętu do organizacji imprez w nowo wybudowanym budynku Remizo-Świetlicy • Ograniczenia inwestycyjne wynikające z przepisów ochrony środowiska • Spadek liczby zajęć, spotkań i wydarzeń organizowanych na terenie sołectwa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa wiaty grillowej jako miejsca służącego do integracji społeczności lokalnej. ➤ Doposażenie pomieszczeń Remizo-Świetlicy w Stuposianach celem efektywnej organizacja dorocznego Święta Pszczoły w Pszczelinach ➤ Stworzenie strefy rekreacji dla społeczności sołectwa Stuposiany przy Remizo Świetlicy. ➤ Doposażenie budynku Remizo-Świetlicy w Stuposianach w sprzęt niezbędny do utrzymania terenów zielonych, ➤ Zakup garażu blaszanego, pełniącego funkcję magazynu ➤ Zagospodarowanie przestrzeni przy budynku na potrzeby promocji lokalnych produktów turystycznych oraz organizacji spotkań, imprez i wydarzeń
C. JAKOŚĆ ŻYCIA				
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podniesienie poziomu integracji mieszkańców. ➤ Wzmacnianie poczucia więzi między mieszkańcami wsi. ➤ Podniesienie atrakcyjności turystycznej wsi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koło Gospodyń Wiejskich w Stuposianach „Stuposianki” • Ochotnicza Straż Pożarna w Stuposianach 	<ul style="list-style-type: none"> • Walory krajobrazowe: lasy, cisza, czyste powietrze, naturalne środowisko • Zaangażowanie części mieszkańców w 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielka liczba mieszkańców i postępujące wyludnienie • Niedostateczna infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poszerzenie oferty kulturalnej poprzez organizację wspólnych seansów filmowych. ➤ Organizacja wystaw lokalnych twórców i artystów. ➤ Szkolenia z zakresu obrony cywilnej. ➤ Organizacja spotkań tematycznych dla mieszkańców sołectwa

	<ul style="list-style-type: none"> • Sołtys i Rada Sołecka Sołectwa Stuposiany • Gospodarstwa agroturystyczne • Remizo – Świetlica w Stuposianach • Teren przyległy do Remizo – Świetlicy w Stuposianach • Lokalni twórcy i rękodzielnicy • Parafia Ustrzyki Górne • Nadleśnictwo Stuposiany • Gminny Ośrodek Kultury w Lutowiskach 	<p>działania lokalne</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój agroturystyki, ekoturystyki i turystyki tematycznej • Podniesienie wiedzy i kwalifikacji mieszkańców. • Propozycja aktywnego spędzania wolnego czasu. 	<p>techniczna i komunikacyjna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony dostęp do usług (handel, opieka zdrowotna, oferta dla młodzieży) • Słaba promocja lokalnych produktów i inicjatyw • Postępujące wyludnianie się wsi oraz odpływ ludzi młodych • Skutki zmian klimatycznych oddziałujące na środowisko i infrastrukturę • Starzenie się społeczeństwa i wyludnienie wsi. 	<p>Stuposiany.</p>
D. BYT				
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Promocja Stuposian jako miejscowości atrakcyjnej turystycznie oraz zwiększenie rozpoznawalności wsi i jej oferty. ➤ Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koło Gospodyń Wiejskich w Stuposianach „Stuposianki” • Ochotnicza Straż Pożarna w Stuposianach • Sołtys i Rada Sołecka Sołectwa Stuposiany • Gospodarstwa agroturystyczne • Remizo – Świetlica w Stuposianach • Teren przyległy do Remizo – Świetlicy w Stuposianach • Lokalni twórcy i 	<ul style="list-style-type: none"> • Nowo wybudowany Budynek Remizo Świetlicy – centrum spotkań i integracji mieszkańców oraz miejsce organizacji imprez • Możliwość pozyskiwania środków z funduszy UE i programów krajowych • Promocja lokalnego dziedzictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony rynek pracy poza turystyką • Niedostateczna infrastruktura techniczna i komunikacyjna • Ograniczony dostęp do usług (handel, opieka zdrowotna, oferta dla młodzieży) • Ograniczenia inwestycyjne wynikające z przepisów ochrony środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja szkoleń z marketingu w turystyce i hotelarstwie dla mieszkańców. ➤ Organizacja szkoleń – ABC przedsiębiorczości oraz z pozyskania dotacji na zakładanie i rozwój własnego biznesu. ➤ Organizacja spotkań z zakresu zmiany przepisów tj. w zakresie planistycznym, budowlanym, podatkowym itp.

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

	<p>rękodzielniczy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parafia Ustrzyki Górne • Nadleśnictwo Stuposiany • Gminny Ośrodek Kultury w Lutowiskach 	<p>kulturowego i przyrodniczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niestabilność gospodarcza wpływająca na ruch turystyczny • Skutki zmian klimatycznych oddziałujące na środowisko i infrastrukturę 	
--	---	-------------------------------------	--	--

Tabela: Hierarchia obszarów Planu i Programu Odnowy Wsi.

Lp.	Obszar Planu i Programu Odnowy Wsi	Suma wszystkich barier i zagrożeń	Miejsce w hierarchii
1.	A. TOŻSAMOŚĆ WSI I WARTOŚCI ŻYCIA WIEJSKIEGO	9	I
2.	B. STANDARD ŻYCIA	7	II
3.	C. JAKOŚĆ ŻYCIA	7	III
4.	D. BYT	6	IV

W kolumnie suma wszystkich barier i zagrożeń należy podać liczbę wymienionych barier i zagrożeń w Planie i Programie Odnowy Wsi, który jest zgodny z analizą SWOT. Obszary w ramach których, występuje większa liczba barier i zagrożeń koniecznych do zniwelowania decydują o miejscu w hierarchii zadań i projektów planowanych do realizacji.

VII. Dokumentacja fotograficzna miejscowości Stuposiany

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2026-2031

